

Współdziałanie produktów pochodzenia naturalnego w eliminacji pasożytów jelitowych

Słowa kluczowe: pasożyty jelitowe, ziołolecznictwo, badania naukowe

Surowce zielarskie od wieków stosowane były w celu usuwania pasożytów jelitowych z organizmu ludzkiego. Dowody na ich efektywność w tej terapii przyniosła nowoczesna nauka. Popularność ziołolecznictwa w eliminacji pasożytów jelitowych związana jest z jego skutecznością jak i bezpieczeństwem stosowania, a także z możliwością prowadzenia działań profilaktycznych. Surowce naturalne poza działaniem przeciworobacznym, łagodzą także zaburzenia funkcji przewodu pokarmowego wynikłe z obecności pasożytów jelitowych.

Wybrane surowce naturalne stosowane w celu eliminacji pasożytów jelitowych:

1. Łupina (owocnia) orzecha włoskiego (*Juglans regia*) jest surowcem zielarskim z wysoką zawartością garbników (do 25%). Dlatego też jest jednym z najpopularniejszych składników mieszanek ziołowych eliminujących z organizmu robaki obłe¹, np. glista ludzka, owsik.

Liście i owocnia orzecha włoskiego wykazują szeroki zakres działania leczniczego. Mają m.in. silne właściwości bakteriobójcze w stosunku do wielu bakterii, zwłaszcza gronkowców, paciorkowców, pałeczek czerwonki bakteryjnej i duru brzuszkiego oraz ich mutantów antybiotykoopornych. Wykazują także własności przeciwgrzybiczne².

2. Ziele bylicy piotunu (*Artemisia absinthium*)

Działa przeciwrobaczo m.in. na owsiki³. Ponadto roślina ta zwiększa wydzielanie soku żołądkowego i żółci, działa spazmolitycznie na mięśnie gładkie przewodu pokarmowego. Wyciągi alkoholowe z surowca niszczą pasożyty, a za działanie to odpowiedzialny jest tujon⁴.

3. Nasiona czarnuszki (*Nigella sativa*)

Wodny odwar z nasion czarnuszki bogaty w saponiny jest skutecznym środkiem zwalczającym pasożyty jelitowe. Doskonałym środkiem przeciwrobaczym jest również olej z nasion czarnuszki. Przyczynia się on do eliminacji z organizmu tasiemców – tak wynika z badań przeprowadzonych na dzieciach. Ponadto nasiona czarnuszki pomocne są w zwalczaniu zakażenia owsikami⁵, gdyż niszczą zarówno dorosłe pasożyty, jak też ich jaja – dowiedli tego tureccy uczeni w 2005 roku. Z kolei naukowcy egipscy w tym samym roku wykryli w badaniach na zwierzętach, że olej z czarnuszki działa silniej od oleju z czosnku. Efekt ten wykazano w eksperymentach przeprowadzonych na wyjątkowo groźnym pasożycie, jakim jest włosień kręty⁶. Olej z czarnuszki oraz jego składnik tymochinon

---

¹ Różański Henryk, Fitoterapia, czyli Ziołolecznictwo – projekt badawczy sponsorowany przez Fundację Büchnera, <http://rozanski.li/>

² Ożarowski A., Jaroniewski W., Rośliny lecznicze i ich praktyczne zastosowanie, Warszawa 1987, s. 278

³ Lamer-Zarawska E. [red], Fitoterapia i leki roślinne, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2007, s.296

⁴ Matławska I. [red], Farmakognozja, Wyd. Naukowe Akademii Medycznej i. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, Poznań 2006, s. 211

⁵ Ayaz E, Yilmaz H, Ozbek H, Tas Z, Orunc O., The effect of *Nigella sativa* oil against *Aspiculuris tetraptera* and *Hymenolepis nana* in naturally infected mice, „Saudi Med J.”, 2007, Nov;28(11), 1654–1657.

⁶ Abu El Ezz NM, Effect of *Nigella sativa* and *Allium cepa* oils on *Trichinella spiralis* in experimentally infected rats. „J Egypt Soc Parasitol.” 2005, Aug;35(2), 511–523.

okazały się skuteczne w przypadku zakażenia przywrą *Schistosoma mansoni*, wpływając na poprawę funkcji wątroby i systemu immunologicznego zmienionych w infekcjach *S. mansoni*, nie powodując jednocześnie żadnych działań ubocznych w testowanych dawkach⁷. Olej z czarnuszki siewnej w kapsułkach wykazuje ponadto silne działanie przeciwalergiczne na skutek swych własności przeciwhistaminowych porównywalnych z lekiem syntetycznym cetyryzyną oraz własności przeciwzapalnych⁸.

4. Owoc róży działa antyoksydacyjnie oraz dostarcza witamin, zwłaszcza vit. C. Upośledzenie wchłaniania witamin jest jedną z konsekwencji zakażenia pasożytami jelitowymi.

5. Olejek goździkowy działa przeciwpasożytniczo⁹. Własności te wykazuje prawdopodobnie ze względu na zawartość seskwiterpenów¹⁰.

6. Olejek kminkowy

Ma własności przeciwpasożytnicze i przeciwbakteryjne wobec bakterii Gram-ujemnych – *Escherichia coli* i *Shigella* oraz Gram dodatnich w tym gronkowca *Staphylococcus aureus*), przeciwdrożdżakowe (wobec *Candida albicans*)¹¹. Ponadto owoce kminku hamują rozwój grzybów patogennych i produkcję mykotoksyn.

7. Olejek tymiankowy używany jest do eliminacji pasożytów jelitowych¹². Działa przeciwbakteryjnie oraz przeciw drożdżakom i grzybom. Tymol działa bakteriobójczo (25 razy silniej od fenolu)¹³.

8. Olejek kolendrowy

Surowiec zmniejsza napięcie mięśni gładkich jelit, działa wiatropędnie oraz pobudza wydzielanie soku żołądkowego, wykazuje też właściwości przeciwbakteryjne i przeciwgrzybiczne¹⁴.

9. Olejek miętowy

Pobudza czynności wydzielnicze żołądka i wątroby, ułatwiając trawienie, działa rozkurczowo i bakteriobójczo na bakterie w przewodzie pokarmowym i w drogach żółciowych¹⁵.

10. Miód pszczeli

Miód jest najczęstszym dodatkiem do ziół, które stosuje się w leczeniu pasożytów jelitowych, takich jak: lamblie, glisty i owsiki ludzkie. Najczęściej łączony on jest z liściem i łupiną orzecha włoskiego,

---

⁷ D. Mańkowska, W. Bylka, *Nigella sativa* L. – związki czynne, aktywność biologiczna *Herba Polonica*, Vol. 55, No 1, 2009.

⁸ I Międzynarodowa Konferencja Ziołolecznictwo, Biokosmetyki i Żywność Funkcjonalna, Nasiona czarnuszki nadzieją dla alergików, lek. med. Krzysztof Błęcha, Krosno 18-19 kwietnia 2013 r.

⁹ Różański Henryk, *Medycyna dawna i współczesna*, <http://rozanski.li/>

¹⁰ Lamer-Zarawska E. [red], *Fitoterapia i leki roślinne*, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2007, s. 93.

¹¹ Ibidem, s. 311

¹² Różański Henryk, *Olejki eteryczne i preparaty olejkowe* <http://rozanski.li/>

¹³ Matławska I. [red], *Farmakognozja*, Wyd. Naukowe Akademii Medycznej i. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, Poznań 2006, s. 332

¹⁴ Ibidem, s. 344

¹⁵ Lamer-Zarawska E. [red], *Fitoterapia i leki roślinne*, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2007, s. 300

zielem tymianku, liściem mięty oraz zieleń bylicy piołun. W Indiach łącznie z ziołami wykorzystywany jest nawet do leczenia malarii. Najnowsze doniesienia wykazują, że miód można stosować z powodzeniem w eliminacji z organizmu tasiemca bąblowca. Skuteczności miodu w leczeniu tego schorzenia dowiedziono na podstawie badań przeprowadzonych in vitro oraz w modelach zwierzęcych. Także sam miód jest wykorzystywany w leczeniu chorób pasożytniczych. Za dawkę terapeutyczną miodu uważa się 1 łyżkę stołową 3 razy dziennie¹⁶.

Pełna koncepcja terapeutyczna Centrum Ziołolecznictwa Ojca Grzegorza stosowana w zakażeniu pasożytami jelitowymi

Vernikabon (ekstrakt z owocni orzecha włoskiego, wyciąg z ziela bylicy piołunu, wyciąg z nasion czarnuszki, ekstrakt z owoców róży, olejek goździkowy, olejek kminkowy i tymiankowy, kolendrowy, miętowy i cytrynowy, miód, woda)

Zalecane spożycie: 2 x dz. 2 łyżeczki. Przez 7 dni, następnie 7 dni przerwy i ponownie 7 dni kuracji (dzieci do 7 roku życia 2 x dz. 1 łyżeczka).

Alerbon (olej z nasion czarnuszki siewnej)

Zalecane spożycie: 3 x dz. po 1 kaps. przez 3 tygodnie – W przypadku nawracających zakażeń pasożytami np. u dzieci kuracja może być stosowana również profilaktycznie

Zalecamy stosowanie powyższej kuracji osobom zainfekowanym pasożytami jelitowymi. W przypadku owsicy występującej u dzieci sugerujemy objęcie kuracją także innych domowników.

Kuracja opisana powyżej prowadzi zarówno do eliminacji pasożytów jelitowych jak i poprawy trawienia z jednoczesnym łagodzeniem wzdęć i bólów brzucha. Ponadto surowce naturalne wykorzystane w preparatach działają przeciwbakteryjnie i przeciwgrzybiczo w obrębie przewodu pokarmowego. Wykazują także działanie przeciwalergiczne tyczy się to szczególnie oleju z czarnuszki siewnej.

W skład koncepcji terapeutycznej wchodzi dwa produkty: **Vernikabon** i **Alerbon**. Synergistyczne działanie poszczególnych składników tych dwóch preparatów powoduje, że ma on bardzo szerokie spektrum terapeutyczne. Działa na pierwotniaki takie jak np. lamblia jelitowa, dzięki zawartości ekstraktu z owocni orzecha włoskiego, ziela piołunu, olejku kminkowego, tymiankowego oraz czarnuszki siewnej. Wykorzystywana ona jest także w leczeniu obleńców, takich jak glista ludzka i owsik ludzki. Surowce szczególnie działające w tym kierunku to odwar i olej z nasion czarnuszki, owocnia orzecha włoskiego, olejek goździkowy, kminkowy i tymiankowy oraz ziele piołunu. Olej z czarnuszki zawierający tymochinon okazał się skuteczny w przypadku zakażenia przywrą Schistosoma mansoni. Działanie terapeutyczne w kierunku płazieńców to przede wszystkim leczenie tasiemczy dzięki właściwościom oleju z czarnuszki siewnej, a także owocni orzecha włoskiego. Ważnym elementem terapii w kierunku większości pasożytów jelitowych jest duża zawartość w produkcie miodu pszczelego. Miód pszczeli stanowi składnik wielu tradycyjnych produktów zielarskich używanych w leczeniu lambliozy, glistnicy, owsicy i echinokokozy. Miód jest z reguły w preparatach

¹⁶ Kędzia B., Hołderna-Kędzia E., Lecznice działanie miodu pszczelego w chorobach wewnętrznych, MedPharm Polska, Wrocław 2010, s. 308.

przeciw pasożytniczych łączony z surowcami zielarskimi takimi jak: owocnia i liście orzecha włoskiego, olejek miętowy, tymiankowy oraz bylicę piołun. W Indiach preparaty ziołowe zawierające miód i surowce roślinne zalecane są nawet w leczeniu malarii. Dlatego syrop Vernikabon nie zawiera cukru a jedynie miód pszczeli.

Działanie terapeutyczne surowców naturalnych nie ogranicza się do pasożytów jelitowych. Większość użytych w koncepcji terapeutycznej ziół ma również działanie przeciwbakteryjne i przeciwgrzybiczne (owocnia orzecha włoskiego i olejki: kolendrowy, kminkowy, tymiankowy).

Dodatkowo zioła działają rozkurczowo i wiatropędnie (ziele bylicy piołun, olejek kminkowy, olejek kolendrowy, olejek miętowy). Poprawiają także trawienie (owocnia orzecha włoskiego, ziele bylicy piołun, olej z nasion czarnuszki, olejek kminkowy, olejek kolendrowy, olejek miętowy). Dopełnia to prozdrowotnego działania koncepcji terapeutycznej, gdyż poza eliminacją pasożytów jelitowych wymienione surowce łagodzą bóle brzucha, wzdęcia, zaburzenia trawienia, które są konsekwencją zakażenia pasożytami jelitowymi.

Alerbon zawierający olej z czarnuszki siewnej ze względu na działanie przeciwhistaminowe i przeciwzapalne jest także skutecznym środkiem powodującym efekt łagodzenia alergii zarówno pokarmowych jak i wziewnych. Dopełnia to spektrum działania wyżej wymienionej koncepcji terapeutycznej.

Wnioski:

1. Istnieje wystarczająco dużo danych naukowych, które dowodzą tego, że zioła są skuteczną alternatywą leków syntetycznych w zakażeniu pasożytami jelitowymi.
2. Dużą rolę w skuteczności terapii odgrywa właściwe zestawienie surowców zielarskich użytych do kuracji. Powinno ono zawierać surowce działające wielokierunkowo. Poza efektem przeciwpasożytniczym recepta ziołowa powinna zawierać rośliny o własnościach poprawiających trawienie, działających rozkurczowo na mięśniówkę gładką przewodu pokarmowego. Efektem działania ziół powinno być łagodzenie wzdęć, bólów brzucha oraz poprawa perystaltyki. Dodatkowym efektem terapii może być łagodzenie objawów alergii, zwłaszcza kataru alergicznego, ale także astmy (zwłaszcza u dzieci) oraz alergii pokarmowej.
3. Istotnym elementem kuracji przeciwpasożytniczej jest użycie w niej czarnuszki siewnej. Olej z nasion tej rośliny znajdujący się w Alerbonie wykazuje działanie przeciwalergiczne i przeciwzapalne.
4. Zioła mogą być stosowane w sposób cykliczny. Ma to znaczenie praktyczne, ponieważ zakażenia pasożytami jelitowymi są częste u dzieci przedszkolnych, które zakażają się od siebie nawzajem.